

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
John Dagobert
Landskapsarkitekt

Enligt sändlista

Förordnande om utvidgat strandskydd i Dals-Eds kommun

Innehåll

Beslut
Redogörelse för ärendet
Inkomna yttranden
Skäl för Länsstyrelsens beslut
Kungörelse
Hur man överklagar
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Kartor med läsanvisning
Bilaga 2. Sändlista
Bilaga 3. Redogörelse för samråd
Bilaga 4. Besvärshänvisning, blankett O4

Beslut

Länsstyrelsen förordnar enligt 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808), att de sjöar som anges nedan omfattas av utvidgat strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill det angivna avståndet från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, detta gäller även från strandlinjen för öar.

Utvidgat strandskyddsområde 100-200 meter

Boksjön	Norra Kornsjön
Grann	Sandsjön
Grundsjön	Stora Le
Södra Kornsjön	Torrsjön
Mellan Kornsjön	

I vissa områden har anpassning av strandskyddets utbredning gjorts. Strandskyddsgränsen har då anpassats så att den istället för att gå ända ut till 200 meter från stranden följer vägar, järnvägar, befintlig bebyggelse m.m. inom 100-200 meter från strandlinjen. Dessa *anpassade strandskyddsgränser* gäller som beslutsgräns för det utvidgade strandskyddsområdet med redovisad utsträckning i kartbilagorna 1.1-1.43. De områden där Länsstyrelsen beslutat om anpassad strandskyddsgräns beskrivs också i texten under rubriken *Länsstyrelsens bedömning* för Stora Le.

Detta beslut påverkar inte i någon del det generella strandskyddet.

Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

Redogörelse för ärendet

I Sverige gäller strandskydd vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa förutsättningar för allemansrättslig tillgång till strandområden eller för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (tidigare Älvsborgs län) har tidigare reglerat strandskyddet i länet genom särskilda beslut. För de kommuner som tidigare tillhörde Älvsborgs län (däribland Dals-Eds kommun) fattades detta beslut den 16 juni 1975. Beslutet innebär bl.a. att strandskyddet skall råda inom land- och vattenområde (öar inbegripna) intill angivet avstånd, upp till 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd vid de sjöar eller delar av dessa, som angivits i till beslutet bifogad förteckning för aktuell kommun.

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsregler i kraft som bl.a. innebär att efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen. Detta innebär att de av Länsstyrelsen tidigare fattade besluten inte längre gäller i de delar som avser utvidgat strandskydd.

Mot bakgrund av de nya strandskyddsreglerna har Länsstyrelsen gjort en översyn över kommunens strandskydd och den 1 december 2014 fattat ett nytt beslut om bl.a. utvidgat strandskydd inom Dals-Eds kommun. Beslutet överklagades till regeringen som i beslut den 11 februari 2016 beslöt att upphäva Länsstyrelsens beslut och återförvisa ärendet till Länsstyrelsen för förnyad behandling då Länsstyrelsen inte fullgjort kraven på delgivning enligt delgivningslagen.

Länsstyrelsen fattade den 10 mars 2016 beslut om tillfälligt förordnande om utvidgat strandskydd i Dals-Eds kommun. Detta tillfälliga förordnande gäller fram till och med den 9 september 2016.

Länsstyrelsen tog även om processen med remiss och kungörelsedelgivning av ärendet. Kungörelse sattes in i Post- och Inrikes Tidningar, Bohusläningen, Dalsläningen och Nya Wermlands-Tidningen under vecka 11 år 2016. Av denna framgick att förslag till slutligt beslut fanns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida, på Länsstyrelsens kontor samt på kommunkontoret. Tid för att inkomma med eventuella yttranden eller synpunkter på förslaget till slutligt beslut angavs till den 29 april 2016.

Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av yttranden som inkommit över slutligt förslag till utvidgat strandskydd i Dals-Eds kommun då det var på remiss under våren 2016. En sammanställning av alla yttranden som inkom vid denna remiss och Länsstyrelsens eventuella kommentarer till dessa finns samlade i bilaga 3.

Dals-Eds kommun ställer sig bakom de gemensamma principer som i tidigare remiss formulerats av Dalslands kommunalförbund. Kommunalförbundet anförde bl.a. att det grundläggande strandskyddet om 100 m är tillräckligt för många sjöar och vattendrag i Dalsland, och att den kommunala kompetensen är grundläggande för att kunna fatta korrekta beslut om vilka sjöar som kräver utökat strandskydd. Vidare saknas skäl för utvidgat strandskydd vid befintlig bebyggelse. Här ska generellt strandskydd gälla. För att främja landsbygdsutvecklingen i Dalsland föreslår kommunerna även att bebyggelsegrupper om 3-4 hus med ett inbördes avstånd av max 200 meter undantas från utökat strandskydd. Allmän väg bör medföra att det utvidgade strandskyddet bryts.

Flera organisationer och markägare anser att samrådet är otillräckligt och att kungörelsedelgivning inte kan användas i det här fallet. Förslagen innebär

vidare ett alltför stort ingrepp i äganderätten och strider mot proportionalitetsprincipen. Det är lagstridigt att ersättning inte utgår till markägarna.

Flera organisationer och markägare anser också att 100 meter strandskydd är tillräckligt. Utvidgningarna är alltför generella och underlaget är otillräckligt. I vissa fall ingår mark som inte är skyddsvärd, exempelvis hamnområden och befintliga bostadstomter, i strandskyddet.

LRF och Mellersta Götalands Jordägareförening anför att förslagen saknar landsbygdsperspektiv. Den nya strandskyddslagen syftade till att stärka strandskyddet i områden med högt exploateringsstryck, och sänka skyddet i andra områden. LRF anser vidare att jordbruksverksamhet är viktigt för att hålla markerna öppna och att Länsstyrelsen inte får göra en alltför strikt tolkning av vad som klassas som näringsverksamhet i undantagen för areella näringar.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bestämmelser

Strandskydd omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap. 13-14 § miljöbalken).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas (7 kap. 14 § miljöbalken).

Av förarbeten till de nya strandskyddsreglerna som trädde i kraft den 1 juli 2009 (prop. 2008/09:119 s. 99) framgår att de nya bestämmelserna i miljöbalken utgör en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,
3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,

5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Enligt 24 § 6 punkten förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska remiss av förslag till beslut om utvidgning av strandskyddsområdet enligt 7 kap. 14 § miljöbalken ske under förutsättning av att beslutet gäller för en längre period än sex månader.

Allmänna överväganden i fråga om utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen har granskat strandområdena i sin helhet och bedömt i vilka områden:

- strandskyddet behöver utvidgas till 200 eller 300 meter,
- strandskyddet behöver utvidgas, men det finns en yttre gräns i form av bebyggelse, väg eller järnväg där en utvidgning av strandskyddet i området inom eller bakom etableringen inte bidrar till att säkerställa något av strandskyddets syften (alltså en utvidgning mellan 100 och 300 meter som begränsas av bebyggelse, väg eller järnväg),
- tidigare beslut om att upphäva generellt strandskyddsområde, inom 100 meter från strandlinjen, bör ligga kvar (områden som Länsstyrelsen bedömer fortfarande saknar värde för att tillgodose strandskyddets syften).

För att minska mängden framtida prövningar av dispenser framför allt för kommunerna har Länsstyrelsen även tagit ställning till områden som t.ex. etablerade tomter inom strandskyddsområdet. Länsstyrelsen har undantagit dessa områden genom anpassning av det utvidgade strandskyddet i de fall då det får marginell påverkan på säkerställandet av strandskyddets syften.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för friluftslivet i dess olika former. Strandskyddet ska långsiktigt möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

I översynen har Länsstyrelsen identifierat de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet kring de sjöar som haft utvidgat strandskydd enligt tidigare beslut. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden. Tillkommande exploatering, även om den sker utanför hundrameterzonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och

upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturreseptat, Natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden, naturminnen och landskapsbildsskydd är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd krävs för att säkerställa syftena.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv eller omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken på grund av höga natur- och rekreationsvärden värdefulla för strandskyddets syften.

I Länsstyrelsens underlagsmaterial för beslutet ingår också olika inventeringar och klassningar av värdefull natur. Inventeringarna omfattar områden med värdefulla lövskogar, värdefulla vattendrag och våtmarker, nyckelbiotoper, skyddsvärda träd, ängs- och betesmarker samt värdefulla odlingslandskap. Vad det gäller de sjöar som har strandområden som omfattas av ovanstående inventeringar har Länsstyrelsen gjort en bedömning från fall till fall av dessa naturvärdens omfattning och betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen bedömer att områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga strandnära sådana nu och i framtiden. Stockholms Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i friluftsliv- och rekreationsområden (bl.a. Regionplane- och trafikkontoret rapport "Nacka-Värmdökilen, Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar" 5:2004). Enligt dessa utredningar är det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs ett avstånd till störande exploateringar är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande strandnära områden med höga upplevelsevärden, utan påverkan från närliggande bebyggelse, omfattas av utvidgat strandskydd, så att de inte exploateras på ett sätt som hotar det långsiktiga säkerställandet av strandskyddets syften i dessa områden.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög, eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid sjöar med dokumenterade värden är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden intill och mellan tätorter och sammanhållen

bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till platser som utgör populära turistmål.

Många av de värden som beskrivs ovan handlar om vikten av att bevara större sammanhängande områden tillgängliga för såväl allmänheten som växt- och djurlivet nu och i framtiden. Såväl upplevelsevärdena som värdena av oexploaterade områden för växt- och djurlivet skadas om områdena fragmenteras. Länsstyrelsen ser därför sammantaget starka skäl till att besluta om utvidgade strandskyddsområden som har en betydande storlek och inte delas upp i mindre områden eftersom de då tappar i värde.

Kring vissa sjöar är stränderna bitvis så flacka att marken där under delar av året ligger under vatten och tillgängligheten för allmänheten därför är tidvis begränsad. Exploatering utanför hundrameterzonen skulle här ytterligare begränsa allmänhetens tillgång till strandområdet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd i dessa områden är nödvändigt för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdena.

Strandskyddets omfattning

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I de flesta särskilt värdefulla strandområden bedömer Länsstyrelsen att ett utvidgat skydd om 200 meter är tillräckligt för att säkerställa skyddets syften. Utvidgat strandskydd om 300 m bör dock kunna gälla vid stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv.

I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet, t.ex. fiskodlingar. Den typen av exploateringar hindrar allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet. De påverkar även strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med höga värden för strandskyddets syften ska omfattas av utvidgat strandskydd även ut över vattenområdet.

Länsstyrelsen anser att det i vissa fall är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper, större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar eller järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör därför inte omfattas av utvidgat strandskydd. I områden med hög bebyggelsegrad och högt exploateringstryck kan dock ett sådant område fungera som en grön kil för tillgänglighet och växt- och djurliv och därmed vara mycket värdefullt för strandskyddets syften. Därför måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

Strandlinjen

Strandskydd räknas från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I kartorna som bifogas beslutet används en strandlinje från Lantmäteriets fastighetskartas marklinjeskikt från den 21 oktober 2010. Strandlinjen i det skiktet utgör Lantmäteriets tolkning av var strandlinjen går vid normalt medelvattenstånd. Denna tolkning av var strandlinjen går skiljer sig bitvis från den tolkning som gjordes i det gamla beslutet från 1975, det kan t.ex. bero på nya dämmningsregimer, annan mänsklig påverkan eller av naturliga processer som förnaansamling, d.v.s. att förmultnande växtdelar långsamt höjer botten, i flacka vassbevuxna strandområden.

Miljömål

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljökvalitetsmål som ska leda vår strävan att nå en ekologiskt hållbar utveckling. Utvidgningen av strandskyddsområden enligt detta beslut berör miljömålen:

- ”Levande sjöar och vattendrag”, som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt,
- ”Ett rikt växt- och djurliv”, som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas.

För att uppnå dessa mål är det många gånger angeläget att begränsa exploatering i närheten av sjöar och vattendrag. Det kan även vara nödvändigt för att inte bryta mot en miljökvalitetsnorm eller för att motverka att vattnet uppnår god ekologisk status.

Berörda områdens värden

Boksjön (bilaga 1.19, 1.23 och 1.24)

Värdebeskrivning

Boksjön gränsar i öster till Tresticklans nationalpark. Tresticklan är ett av södra Sveriges största obrutna, och relativt opåverkade, skogsområden. Sjön har, tillsammans med nationalparken, pekats ut som natura 2000-område. Ett naturreservat som omfattar sjön och dess strandområden i söder planeras. Det är endast sjöns sydöstra halva som ligger i Sverige, andra halvan ligger i Norge.

Området kring sjön har karaktär av ödemarksområde, som är mycket särpräglad och värdefullt från både naturvårds- och friluftslivssynpunkt. Här finns ett rikt fågelliv, med bland annat storlom och drillsnäppa som förekommer frekvent vid sjöarna i området.

Länsstyrelsens bedömning

Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära mycket negativ påverkan på områdets upplevelsevärden, naturvärden och tillgänglighet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m är motiverat för att säkerställa strandskyddets syften i området.

Grann (bilaga 1.12, 1.13 och 1.17)

Värdebeskrivning

Sjön Grann är belägen öster om Stora Le på gränsen mellan kommunerna Dals-Ed och Bengtsfors. Västra delen av sjön är belägen i Dals-Eds kommun.

Sjön med omgivande strandområden ingår i riksintresseområdet för naturvård för Stenebyälvens sjösystem. Sjön har en stor biologisk mångformighet, samt en stor och mångformig isälvsbildning med jättegrytor och unikt system av åsgropar. I värdebeskrivningen för området anges att ingrepp som schaktning, utfyllnad, vägbyggnad och bebyggelse kan påverka området negativt. Strandområdena kring sjön utgörs bitvis av värdefull lövskog och hagmarker. Söder om Anerud finns rikliga bestånd av blåsippan, vilket utgör ett trevligt utflyktsmål på våren. Ett flertal områden kring sjöarna är utpekade som nyckelbiotoper.

Länsstyrelsens bedömning

Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på områdets naturvärden, upplevelsevärden och tillgänglighet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m kring sjön är nödvändigt för att på lång sikt säkra dess upplevelsevärden samt värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Grundsjön och Sandsjön (bilaga 1.27, 1.28, 1.31 och 1.32)

Värdebeskrivning

Grundsjön och Sandsjön är belägna intill varandra, och avskiljs endast av en landremsa som är några hundra meter bred. Sjöarna är förhållandevis orörda och har ett rikt fågelliv med bland annat storlom och fiskgjuse. Sjöarna är även utpekade som nationellt värdefulla vatten för natur och fiske, och rymmer ett flertal glacialmarina relikter samt flodkräfta.

I området kring udden vid Liane söder om Grundsjön finns ett lövskogsområde med vissa naturvärden, och norr om sjön vid Västgården finns ett skogsområde av högre värde som omfattas av biotopskydd.

Längs Sandsjöns östra strand samt i ett område vid norra stranden växer blandskog av örttyp, som utgör en värdefull livsmiljö för hotade arter. Skogen har bland annat höga ornitologiska värden. En del av området omfattas av biotopskydd. Skogsområdena kring sjön har klassats som högsta klass i Länsstyrelsens lövskogsinventering. Strandområdena sydöst om sjön ingår i ett större område som har pekats ut som regionalt värdefullt odlingslandskap.

Länsstyrelsens bedömning

Sjöarna med strandområden har höga värden för växt- och djurlivet. Sjöarna utgör även ett ekologiskt känsligt område. De känsliga arterna är beroende av att vattenkvaliteten i sjöarna är fortsatt god. Det är därför viktigt att nya exploateringar omkring sjöarna, som medför att utsläppen till sjöarna ökar och påverkar sjöarnas höga värden för växt- och djurlivet, förhindras.

Exploatering kring sjöarna, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på växt- och djurlivet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Kornsjöarna (bilaga 1.1-1.5, 1.8, 1.9 och 1.14)

Värdebeskrivning

De tre kornsjöarna; norra, mellan och södra; är belägna i gränslandet mellan Bohuslän, Dalsland och Norge, och förbinds av en älv. Sjöarnas östra delar är belägna i Dals-Eds kommun.

De tre sjöarna har höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet på grund av den vackra naturen och relativa orördheten. Sjöarna, och den älv som sammanbinder dem, är ett mycket populärt stråk för kanoting, fiske och annat vattenanknutet friluftsliv. Småvägar utmed sjöarna används för cykling. Vintertid används sjöarna för långfärdsskridskoåkning.

Södra Kornsjön och dess strandområden är belägen i norra delen av riksintresseområdet för naturvård för Kynnefjäll och Kynne älv. Delar av sjön omfattas även av riksintresseområdet för friluftsliv kring Kynnefjäll. Kynnefjäll och Kynneälv är även utpekade som Natura 2000-områden, och delar av Kynnefjäll utgör även naturreservat. Området kring Kynnefjäll är det mest orörda av Bohusläns höglänta inlandsområden, med en storslagen landskapsbild. Området kring Kornsjöarna är rikt på sjöar och våtmarker som har höga värden för fiske, fågelliv och annat djurliv. Vattensystemet ingår också i sin helhet i ett större område som omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken. Sjöarna har även pekats ut som nationellt särskilt värdefulla vatten för natur, på grund av sina höga naturvärden.

Länsstyrelsens bedömning

Exploatering kring sjöarna, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på områdets naturvärden, upplevelsevärden och tillgänglighet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m kring sjöarna är nödvändigt för att på lång sikt säkra områdets upplevelsevärden samt värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Stora Le (bilaga 1.6, 1.7, 1.10, 1.11, 1.15, 1.16, 1.20-1.22, 1.25, 1.26, 1.29-1.31 och 1.33-1.43)

Värdebeskrivning

Stora Le är en oligotrof sprickdalssjö med rik fiskfauna och rikt fågelliv, samt höga värden för turism och friluftsliv. Sjön är belägen på gränsen mellan Värmlands och Västra Götalands län. En del av sjön (i nordväst) är belägen i Norge. Största delen av sjön är dock belägen i Dals-Eds kommun.

Stora Le är belägen i ett sjörikt landskap, med många mindre sjöar runt om vilket bidrar till det rika fågellivet. Sjön är en av Sveriges djupaste sjöar, med stort siktdjup. Den är en näringsfattig sjö, men har ändå många olika fiskarter. Den har även en unik fauna i form av olika ishavsrelikter.

Sjön, med omgivande strandområden, har pekats ut som riksintresse för naturvård, samt omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, där turismens och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas. Sjön ingår också i Dalslands kanalsystem, som har pekats ut som riksintresse för friluftslivet och kulturmiljövården (3 kap. 6 § miljöbalken), och som rymmer natursköna vattenvägar och mycket goda kanot- och fritidsbåtleder. Kring sjön finns också ett flertal natura 2000-områden, utpekade enligt både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet, samt flera naturreservat och fågelskyddsområden med höga värden för både växt- och djurliv och friluftsliv.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Efterfrågan på fritidsboende kring Stora Le förväntas öka i framtiden, i takt med att turismen ökar i området. Mycket bebyggelse utanför hundrameterzonen skulle riskera att försämra tillgängligheten till strandområdena samt värdena för växt- och djurlivet. Med hänsyn bland annat till sjöns värde för vattenanknutet friluftsliv är det också viktigt att skydda områdets upplevelsevärden genom att bevara större opåverkade strandområden från närliggande bebyggelse. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m kring sjön är nödvändigt för att på lång sikt säkra sjöns upplevelsevärden samt värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Det utvidgade strandskyddet kring Stora Le har i viss mån anpassats efter avskiljande vägar och bebyggelse vid Nössemark. Vid Näs, söder om Strandviken, bedömer Länsstyrelsen att strandskyddsområdet inte behöver utvidgas över den befintliga bebyggelsen, som ligger söder om vägen mot Lövudden. På Strandvikens norra sida bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet inte behöver utvidgas över väg 2206. Länsstyrelsen anser däremot inte att det finns skäl för att upphäva de delar av det generella strandskyddet om 100 m som passerar över väg 2206. Beslutsgränsen för det utvidgade strandskyddsområdet framgår i dessa delar av kartbilaga 1.36.

Torr sjön (bilaga 1.17 och 1.18)

Värdebeskrivning

Torr sjön är belägen öster om Stora Le på gränsen mellan kommunerna Dals-Ed och Bengtsfors. Västra delen av sjön är belägen i Dals-Eds kommun.

Sjön med omgivande strandområden ingår i riksintresseområdet för naturvård för Stenebyälvens sjösystem och har höga värden för både naturvård och friluftsliv. Sjön har en stor biologisk mångformighet, samt en stor och mångformig isälvsbildning med jättegrytor och unikt system av åsgropar. I värdebeskrivningen av området anges bland annat att ingrepp som schaktning, utfyllnad, vägbyggnad och bebyggelse kan påverka området negativt. Strandområdena kring sjön utgörs bitvis av värdefull lövskog och hagmarker. Ett flertal områden kring sjöarna är utpekade som nyckelbiotoper.

Länsstyrelsens bedömning

Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på områdets naturvärden, upplevelsevärden och tillgänglighet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 m kring sjön är nödvändigt för att på lång sikt säkerställa strandskyddets syften i området.

Bemötande av inkomna yttranden

Länsstyrelsens bedömningar av vilka sjöar som bör omfattas av utvidgat strandskydd grundar sig i de riktlinjer som satts upp i förarbetena till strandskyddslagen. För många sjöar har mycket riktigt det generella strandskyddet bedömts vara tillräckligt, men för ett antal sjöar anser Länsstyrelsen att ett fortsatt utvidgat strandskydd är motiverat. I sammanhanget bör också påpekas att det generella strandskyddet har upphävts för ett stort antal mindre sjöar och vattendrag i Dalsland, och att dessa därför helt saknar strandskydd. I Dals-Eds kommun innebär beslutet inga utökningar av strandskyddet jämfört med tidigare.

Länsstyrelsen har i vissa fall anpassat strandskyddet efter befintliga bebyggelsegrupper, eftersom sådana områden ofta förlorat i värde för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser dock inte att det är lämpligt att generellt undanta alla bostadstomter från strandskydd. Anledningen till detta är att ny bebyggelse som placeras nära tomtgränsen kan få väldigt stor privatiserande effekt på kringliggande markområden. Kommunens förslag med 200 m kring bostadsbyggnaderna innebär att mycket stora områden skulle undantas från strandskyddet, områden som idag är viktiga för strandskyddets syften. De befintliga bostadstomterna i dessa områden skulle få möjlighet att utökas betydligt i alla riktningar, med avsevärd påverkan på strandskyddets syften som följd. En bedömning måste därför göras i varje enskilt fall. Även vägar är i många fall lämpliga avgränsningar för strandskyddsområdet, dock inte alltid. Hur nära vattnet vägen går samt områdets topografiska förhållanden har betydelse för om vägen är en lämplig avgränsning. En bedömning måste därför även här göras i varje enskilt fall.

Samtliga markägare och andra rättighetshavare har förelagts att yttra sig genom kungörelsedelgivning. Enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) får delgivning genom kungörelse användas om en obestämd krets av sakägare ska delges, vilket är fallet här. Eftersom antalet sakägare är mycket stort har det tyvärr inte varit praktiskt möjligt att delge alla personligen.

I Sverige har vi en lång tradition av tillgänglig natur, alla får lov att vistas på allas mark (med undantag för den privata hemfridszonen). För att vi ska ha den möjligheten måste det enskilda intresset av att bebygga mark i vissa fall stå tillbaka för det allmänna intresset av långsiktigt tillgängliga strandområden för allmänhet och för växt- och djurliv. En vägning enligt proportionalitetsprincipen har gjorts av Länsstyrelsen för respektive område, och där värdena för strandskyddet är mycket höga har det allmänna intresset

bedömts väga tyngre än det enskilda. En nekad strandskyddsdispens ger ingen rätt till ersättning för markägaren. När det gäller uppförande av ny bebyggelse krävs enligt huvudregeln ändå bygglov, oavsett om strandskydd råder eller inte. Ett nekat bygglov medför inte heller någon rätt till ersättning. Om pågående markanvändning avsevärt försvåras ska markägaren, enligt bestämmelserna om egendomsskydd i 2 kap 15 § regeringsformen, tillförsäkras ersättning. Byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som behövs för de areella näringarna är undantagna från förbuden i strandskyddet. Avsikten med det undantaget är att strandskyddet inte ska inkräkta på egendomsskyddet genom att förhindra pågående markanvändning.

De allra flesta sjöar som omfattas av strandskydd i länet har generellt strandskydd om 100 m. Utvidgat strandskydd gäller bara i områden som är extra skyddsvärda med hänsyn till strandskyddets syften. Att minska strandskyddet till 100 m vid samtliga sjöar i kommunen skulle riskera att leda till fragmentering av strandområdena, med följden att allmänhetens tillgång till strandområdena generellt skulle minska samt att förhållandena för växt- och djurliv skulle försämrats. Länsstyrelsen anser att ett utvidgat strandskydd vid uppräknade sjöar, med de motiveringar som angivits i beslutet, är nödvändiga för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften.

Strandskydd är ett övergripande skydd som måste ses i ett större geografiskt perspektiv samt i ett längre tidsperspektiv. Många av värdena som finns kring sjöarna är beroende av att områdena som helhet bevaras. Exploatering av många mindre markområden som synes vara mindre värdefulla i dagsläget leder på sikt till en betydande fragmentering av strandområdet som påverkar både allemansrättslig tillgång och växt- och djurlivet i strandområdet. Länsstyrelsen anser med hänsyn till detta att detaljerade beskrivningar av varje fastighet för sig inte är relevant för bedömningen.

I strandskyddslagen finns numera verktyg för att stimulera utvecklingen av landsbygden (7 kap. 18 d-e §§ miljöbalken). Särskilda LIS-områden får pekats ut av kommunen i syfte att möjliggöra exploatering i strandnära lägen som främjar den ekonomiska utvecklingen. Att undanta många små områden från strandskydd i syfte att stimulera bebyggelseutvecklingen riskerar att med tiden leda till fragmentering av strandområdena som påtagligt påverkar både allemansrättslig tillgång och växt- och djurlivet i strandområdet. Länsstyrelsen väger även in frågor som framtida exploateringstryck i bedömningen av om utökad strandskydd behövs i ett område. Även i kommuner som i stort har ett lågt exploateringstryck kan det dock finnas intresse av att bygga strandnära fritidshus m.m. i specifika områden. Länsstyrelsen anser att de möjligheter som de i lagen inskrivna verktygen för landsbygdsutveckling medför är tillräckliga och att det inte är lagstiftarens intention att strandskyddet ska minskas i samband med denna översyn enbart i syfte att stimulera landsbygdsutvecklingen.

Länsstyrelsens bedömningar av dispensansökningar och undantag för areella näringar måste följa den praxis som utvecklats kring lagstiftningen. Vare sig lagstiftning eller praxis kan påverkas i samband med detta beslut.

Intresseprövning

De utvidgningar av strandskyddsområden som detta beslut avser, omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv och/eller för växt- och djurlivet. Ett utvidgat strandskydd är enligt Länsstyrelsens bedömning nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet i dessa områden. Detta medför vissa inskränkningar i användningen av mark- och vatten. Förslaget innebär ingen större förändring av strandskyddets totala omfattning i Dals-Eds kommun jämfört med hur det var innan 2015. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandet inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kungörelse

Beslutet ska, tillsammans med ett antal andra kommunvisa beslut, kungöras i Post- och inrikes tidningar, länets författningssamling samt i Bohuslänningen, Dalslänningen och Nya Wermlands-Tidningen

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat och landskapsarkitekt John Dagobert har varit föredragande. I ärendets handläggning har även naturvårdsdirektör Sven Swedberg och länsjurist Anna Roslund, rättsenheten, deltagit.

Lisbeth Schultze

John Dagobert

Upplysningar

Detta beslut påverkar inte tidigare beslut om upphävande av strandskydd som fattats i samband med fastställelse eller antagande av detaljplaner eller områdesbestämmelser. Det påverkar inte heller de områden som var planlagda då strandskydd infördes den 1 juli 1975, som enligt 10 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska vara undantagna från strandskydd så länge inte annat bestäms. Så länge området är planlagt är alltså strandskyddet upphävt.

I de planområden där det tidigare har bestämts att utvidgat strandskydd ska råda intill en viss gräns gäller utvidgning av strandskydd enligt kartor till detta beslut. Däremot medför detta beslut inte att strandskydd läggs på inom planer från före 1 juli 1975 som hittills inte berörts av strandskydd.

Strandskydd inträder enligt 10 a § lagen om införande av miljöbalken, då en generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts med en ny detaljplan. Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

För områden där strandskyddet upphävts vid planläggning anges det i 7 kap. 18 g § miljöbalken att strandskydd återinträder om en detaljplan eller områdesbestämmelser upphävs eller ersätts med en ny detaljplan.

I de fall anpassningar av strandskyddsgränsen har gjorts med hänsyn till befintliga bostadstomter är den nya gränsen i de flesta fall avsedd att följa fastighetsgränserna. I de fall fastighetsgränsen är felaktigt inlagd i kartan är det den faktiska fastighetsgränsen som ska vara vägledande för tolkningen av var strandskyddsgränsen går.

Strandskyddet innebär bland annat förbud mot nybyggnation och gäller vid sidan av plan- och bygglagen. Beslutet innebär i vissa områden att strandskydd införs där strandskydd inte gällt tidigare. För att utnyttja ett gällande bygglov behövs då även dispens från strandskyddet.

Vid sidan av strandskyddsbestämmelserna gäller annan lagstiftning som vanligt. Den som har för avsikt att vidta åtgärder inom strandskyddat område och därför planerar att söka dispens för det, kan även behöva tillstånd enligt andra bestämmelser.